

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА
НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ

ГОЛЕМИ БАЗИ ДАННИ (BIG DATA) И СВЪРЗАНАТА С ТЯХ ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ПРОФИЛИРАНЕ

БРОШУРА
ЗА ФИЗИЧЕСКИТЕ ЛИЦА

Настоящият информационен материал има за цел да подпомогне практическото прилагане на Регламент (ЕС) 2016/679 (Общ регламент относно защитата на данните), да даде разяснения на някои ключови въпроси при обработването на „Големи информационни масиви“ („Големи бази данни“, Big Data) и свързаната с тях възможност за профилиране. Същият няма задължителен характер и не претендира за изчерпателност.

Бързото технологично развитие, широкото използване на компютрите, интернет и цифровите технологии, глобализацията създават нови предизвикателства пред защитата на личните данни.

В ерата на цифровия свят, в който живеем днес, всяка дейност оставя цифрова следа, която може да бъде събрана, обработена и оценена или анализирана. С новите информационни и комуникационни технологии се събират, записват и анализират все повече данни.

Определение и видове

За първи път през 2001 г. Laney споменава трите V-та, които са в основата на определянето на „големите данни“: Volume (обем), Velocity (скоростта на нарастване) и Variety (многообразие).

„Големи информационни масиви“ („Големи бази данни“, Big Data) е модерен термин, който най-общо включва „нарастващата технологична способност за събиране, обработване и извличане на нова и прогнозна информация от голям обем, скорост и разнообразие от данни“.

Понятието „големи информационни масиви“ обхваща едновременно самите данни и анализа на данните. Според начина на представяне могат да се класифицират в три категории – структурирани, полуструктурирани и неструктурирани.

Източници на големи бази данни

Източниците на данните са най-различни по вид и включват:

- Хора и техни лични данни, електронни устройства, машини или датчици, информация за климата, спътникови изображения, цифрови снимки и видеоматериали или GPS сигнали;
- Данните, генерирани от хора чрез мобилни приложения, в интернет, през социалните мрежи или плащания, данни на публичната администрация;
- Интернет свързани устройства /интернет на предметите/ интернет на вещите (Internet of Things, IoT);
- Метаданните;
- Данни от обществените сфери.

Начини за обработка на големи бази данни

Системите за работа с големи данни се използват за извличане и разкриване на неочевидни зависимости, скрити корелации между на пръв поглед неизвестни и несвързани една с друга величини или за обобщаването им по нови начини, които са разбираеми и полезни за потребителите. За тази цел се прилагат интелигентен анализ на данни и текст (Data Mining и Text Mining), различни аналитични техники и методи за мрежов анализ, анализ на мултимедии и социални медии и др.

За обработване на големите бази данни се използват:

- Паралелни и разпределени парадигми (напр. облачните технологии);
- Изкуствения интелект (AI);
- Други подходи и инструменти (например NoSQL бази данни).

Ползи и рискове, свързани с големите информационни масиви

При отговорно боравене големите масиви от данни може да донесат значителни ползи и ефективност за обществото и отделния човек. Сериозно безпокойство обаче предизвиква действителното и потенциалното въздействие на обработката на огромни количества данни върху правата и свободите на хората, включително неприкосновеността на личния им живот. Затова предизвикателствата и рисковете, свързани с големите масиви от данни, налагат по-ефективна защита на данните.

Ползи при обработването на големи бази данни:

- Обхващане на големи масиви от данни;
- Бързо импортиране на нови данни;

- Обработване в реално време на информацията при кратки срокове;
- Възможност за множество и едновременни искания;
- Анализиране на различни видове информация (снимки, текстове или номера);
- Осигуряване на нови средства за профилиране и целева реклама;
- Разкриване на закономерности между различните източници и масиви от данни;
- Анализът на информацията в реално време може да бъде използван за подобряване на въведените системи;
- Нарастване на броя на трансграничните потоци от данни;
- Значителни и видими ползи в ежедневието: интернет търсачките улесняват достъпа до значителни обеми информация и знания; услугите за социални мрежи дават възможност на хората в целия свят да общуват, да изразяват мнението си и да мобилизират подкрепа за различни каузи, възползване от ефективни и ефикасни маркетингови техники, които стимулират икономиката;
- Технологиите и обработването на лични данни представляват незаменими инструменти за държавните органи в борбата им срещу престъпността и тероризма.

Рискове при обработването на големи бази данни:

- Физическите лица все по-често оставят лична информация, която е публично достъпна и в световен мащаб;
- Неправомерна употреба на големите информационни масиви от лица с достъп до масивите от информация посредством

манипулиране, дискриминация или потискане на отделни лица или на конкретни групи в обществото;

- По отношение на защитата на основните права като правото на неприкосновеност на личния живот и защитата и сигурността на данните;

- Във връзка със свободата на изразяване на мнение и недопускането на дискриминация;

- При обучаването на устройства с изкуствен интелект (AI), като невронни мрежи, и статистически модели с цел предвиждане на определени събития или поведение често данните за обучението са със съмнително качество и не са неутрални;

- Съвременните техники за обработка и анализ, вкл. без намесата на човека, предоставят безпрецедентен поглед върху човешкото поведение, личния живот и обществото;

- Чувствителна информация за лица може да се изведе и от нечувствителни данни;

- Технологичният напредък и възможностите за анализи на големи информационни масиви, изкуственият интелект (AI) и машинното самообучение улесниха създаването на профили и вземането на автоматизирани решения, които имат потенциал да окажат значително въздействие върху правата и свободите на физическите лица;

- Широко разпространената достъпност на лични данни в интернет и от интернет свързани устройства/интернет на предметите/интернет на вещите, както и възможността да се установяват корелации и да се създават връзки, могат да позволят определяне, анализ и предвиждане на личностни или поведенчески аспекти на даден човек и на неговите интереси и навици (профилиране);

- Информацията за поведението и нагласите днес се използва за определяне на личността на съответното лице. Комбинираната информация за „харесванията“ в социалните мрежи, данните от проследяването, слушаната музика или гледаните филми дава възможност да се изгради ясна картина на личността на дадено лице, позволявайки на предприятията да публикуват целеви реклами и/или информация в съответствие с „личността“ на това лице;

- Техниките и новият софтуер за обработване оценяват в реално време информацията за това какво харесва дадено лице, какво разглежда то, когато пазарува онлайн, или какво слага в кошницата с покупки онлайн и могат да предложат „продукти“, които може да представляват интерес въз основа на събраната информация (профилиране);

- Възможно е процесите на профилирането и автоматизираното вземане на решения да не са видими. Физическите лица може да не знаят, че са подложени на профилиране, или да не разбират какво включва това.

Псевдонимизацията, анонимизиране или криптиране на личните данни, са подходящи предпазни мерки за намаляване на рисковете за съответните субекти на данни, когато личните данни се използват в приложения за големи информационни масиви. Договорните задължения следва да гарантират, че анонимизираните данни няма да бъдат повторно идентифицирани чрез използване на допълнителни съотношения посредством комбиниране на различни източници на данни. Употребата на криптиране от край до край следва да се насърчава и когато е необходимо да се прави задължително, в съответствие с принципа на защита на данните при проектирането (чл. 25 от Регламент (ЕС) 2016/679).

Права на физическите лица

Съгласно Регламент (ЕС) 2016/679, в контекста на обработването на големи бази данни, физическите лица имат следните права:

- Да не бъдат обект на решение, което ги засяга в значителна степен и се основава единствено на автоматизирано обработване, без да се вземат предвид техните гледни точки (*Модернизирана Конвенция № 108, член 9, параграф 1, буква а*);

- Да предявяват иски срещу администратора, който е създал профила, и срещу администратора, който е взел автоматизирано решение относно субект на данни (със или без човешка намеса), ако тези две образувания са различни;

- Правото на достъп до личните данни, обработвани от администратора чрез автоматизирано вземане на решения, остава незасегнато (*Регламент (ЕС) 2016/679, член 15*);

- Да получат подробности относно лични данни, които се използват за профилиране, включително категориите данни, които се използват за създаване на профил;

- Да упражняват правата си на коригиране, изтриване и ограничаване на обработването. Администраторът на данни може да бъде освободен от задължението да съобщава на субекта на данните за всяко извършено коригиране или изтриване на неговите лични данни, когато такова уведомяване „е невъзможно или изисква несъразмерно големи усилия“ (*Регламент (ЕС) 2016/679, член 19*);

- Да оспорват решения, които се основават единствено на автоматизирано обработване. Те не могат да упражняват това право, ако автоматизираното решение е разрешено в закон, който е приложим спрямо администратора и в който се предвиждат и подходящи мерки за защита на правата, свободите и законните

интереси на субектите на данни (*Регламент (ЕС) 2016/679, член 22*);

- Да бъдат уведомени за причините за извършването на обработване (*Модернизирана Конвенция № 108, член 9, параграф 1, буква в*);

- Да бъдат информирани от администратора и при определени обстоятелства да възразят срещу „профилирането“, независимо дали се извършва изцяло автоматизирано вземане на индивидуални решения, основано на профилиране;

- Да могат да оспорват евентуални неточности в използваните от администратора на лични данни и релевантността на прилагания към тях профил (*Обяснителен доклад към модернизираната Конвенция № 108, параграф 75*);

- Да възразят срещу обработването (включително при профилиране) на основания, свързани с неговата конкретна ситуация (*Регламент (ЕС) 2016/679, член 21*);

- Да възразят срещу обработване на техните лични данни за целите на директния маркетинг, което включва и профилиране, доколкото то е свързано с директния маркетинг (*Регламент (ЕС) 2016/679, член 21*).

Ключови аспекти за бъдещи действия

Въпреки своите многобройни ползи цифровата ера създава и предизвикателства пред неприкосновеността на личния живот и защитата на данните, тъй като огромни количества лична информация се събират и обработват по все по-сложни и непрозрачни начини.

Предизвикателствата пред големите данни включват тяхното регистриране, съхранение, анализ, търсене в тях, споделяне, трансфер, визуализация, правене на запитване/заявка в тях, обновяване, сигурност и видове източници за работа с тях. Важно е

да се определят ясни правила и процедури за работа с големи бази данни, съдържащи лични данни на физически лица, в целия процес по тяхното обработване. Обработката на големи данни изисква нов подход, базиран на изкуствения интелект (AI) и високоскоростни мрежи.

Като интегрират защитата на данните още в проектирането на системите и процесите си и я адаптират така, че да позволява по-истинска прозрачност и потребителски контрол, отговорните администратори на данните ще могат да се възползват и от предимствата на големите масиви от данни, като същевременно осигуряват зачитане на достойнството и свободите на хората.

Цифровата грамотност и повишаването на осведомеността за цифровите права, неприкосновеността на личния живот и защитата на данните сред гражданите, включително и сред децата, както и повишаване на разбирането относно това къде и как потоците от данни се събират, са от изключително значение.

The background is a dark blue gradient filled with floating binary digits (0s and 1s) in various shades of blue and white. Overlaid on this are numerous thin, vertical white lines of varying heights, each topped with a small white dot, resembling a data visualization or a stylized city skyline. At the bottom, there is a complex network of white lines forming a hexagonal or honeycomb-like pattern.

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ

бул. „Проф. Цветан Лазаров“ № 2
1592 София

Електронна поща: kzld@cpdp.bg
Интернет страница: www.cdpd.bg